

Ook Van der Laan is ongeloofwaardig

Too little, too late en vooral: niet geloofwaardig. Dat is kort gezegd mijn conclusie na het lezen van het interview met Lousewies van der Laan (*NRC Handelsblad*, 19 april 2006). Of zoals een D66'er deze week verzuchtte: "Ik voel me steeds meer ongewild passagier in een kamikazevliegtuigje. Dat gevoel kan slechts verdwijnen als ik weer vertrouwen krijg in de piloot."

"Als je dreigt met een kabinetscrisis, dan moet je dat waarmaken. Het is zo onwaarschijnlijk als je dat niet doet." Helemaal mee eens, maar Van der Laan zegt het alsof ze er zelf niet bij was. Alsof het anderen waren die het deden. De boodschap die ze impliciet afgeeft: *ik* zou het zo niet doen. De werkelijkheid is dat Van der Laan het precies zo gedaan zou hebben en ook gedaan heeft. Want ze maakte als woordvoerder buitenland deel uit van de D66-fractie en is als zodanig volledig medeverantwoordelijk voor het optreden van D66 in het Afghanistan-debat. Als Van der Laan wordt gevraagd of ze vindt dat D66 dan uit het kabinet had moeten stappen, dan geeft ze daar geen antwoord op. "Daar gaat het nu niet om". Tja, waarom zou je consequent zijn?

Integriteit, geloofwaardigheid en betrouwbaarheid vormen het fundament waarop de relatie van politici met hun kiezers is gebaseerd. Ik begrijp dat Van der Laan het met mij eens is als ik stel dat de strategische en tactische fouten die de afgelopen tijd door de Tweede Kamerfractie van D66 zijn gemaakt, het imago van D66 juist op deze fundamentele punten ernstig hebben aangetast. De merknaam D66 is voor veel mensen synoniem geworden aan draaikonterij, opportunisme en machtsspelletjes. En dat is precies waar D66 zich juist altijd tegen gekeerd heeft. Mensen stemmen D66 omdat dat de partij is die zich altijd van de andere partijen heeft onderscheiden door haar manier van politiek bedrijven: integer, pragmatisch, wars van taboes en heilige huisjes, door een zakelijke beoordeling van de feiten en los van partijpolitieke belangen. Deze D66-mentaliteit is de afgelopen jaren buiten beeld geraakt.

Als lid van de zespersoons Tweede Kamerfractie van D66 is Van der Laan daarvoor ten volle mede verantwoordelijk. Het is dan ook weinig geloofwaardig als juist Van der Laan nu stelt dat "als je in de peilingen op twee zetels staat, je moet concluderen dat je je geloofwaardigheid hebt verloren." Geen misverstand: de keuzes die de Tweede Kamerfractie van D66 de afgelopen twee jaar heeft gemaakt, hebben D66 inderdaad een serieus geloofwaardigheidsprobleem bezorgd. In de analyse ben ik het dus geheel met Van der Laan eens. Maar op het moment dat die keuzes gemaakt moesten worden, heb ik Van der Laan niet gehoord. In tegendeel: in het Afghanistan-debat heeft Van der Laan zich weliswaar geheel afzijdig gehouden, maar achter de schermen heeft ze de ondoordachte ramkoers van haar fractie volledig gesteund.

In het interview geeft Van der Laan zichzelf en haar fractiegenoten het rapportcijfer 4. Maar mensen stemmen niet op een 4. De leden van D66 die binnenkort mogen bepalen wie de nieuwe lijsttrekker van hun partij wordt, stemmen op iemand van wie ze het vertrouwen hebben dat hij of zij van die 4 een 8 kan maken. Dat vereist politiek leiderschap. Een politiek leider heeft een visie op de toekomst van Nederland die helder, herkenbaar en onderscheidend is. Hij of zij beschikt over het charisma om grote groepen kiezers aan te spreken, kan rekenen op draagvlak binnen de eigen partij en is in staat de koers van de partij te bepalen en de achterban daarin mee te krijgen. Van der Laan geeft ook zichzelf een 4 en geeft daarmee zelf antwoord op de vraag of zij een geschikte kandidaat is voor het lijsttrekkerschap. Als Van der Laan het goed met D66 voor heeft, kan uit haar analyse maar één conclusie volgen, namelijk dat zij zich niet kandidaat stelt voor het lijsttrekkerschap van haar partij en de weg vrijmaakt voor een nieuwe partijleider, die D66 weer perspectief biedt. Van der Laan zou haar partij daarmee een grote dienst bewijzen.

Op dezelfde dag dat het interview met Van der Laan in deze krant stond, besloot het Landelijk Bestuur van D66 om de verkiezing van de lijsttrekker te vervroegen naar 24 juni. Die nieuwe politiek leider zal zich dus op korte termijn moeten aandienen. Onder zijn of haar leiding zal D66 zich moeten profileren als de partij niet meedoet aan het zaaien van angst en het creëren van valse tegenstellingen. Als de partij die zich niet voegt naar de Haagse mores, maar trouw blijft aan haar eigen principes en gevestigde structuren en belangen durft te doorbreken. Alleen op die manier kan D66 er in de komende maanden in slagen om het vertrouwen van een deel van de verloren kiezers terug te winnen.

Menno van der Land

Politicooloog en auteur van *Tussen ideaal en illusie – de geschiedenis van D66, 1966-2003*